

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Dziergawka

SSN Adam Roch

w sprawie **W.B.**

oskarżonego o czyn z art. 156 § 1 pkt 2 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 4 marca 2025 r.

zażaleń obrońców oskarżonego

na postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lutego 2025 r. sygn. akt II KK 333/24

o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania,

na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. oraz art. 249 § 1 k.p.k., art. 250 § 4 k.p.k. w zw. z art. 275 § 1 i 2 k.p.k. i art. 277 § 1 k.p.k.

postanowił:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1. uchylić zastosowany wobec oskarżonego **W.B.** postanowieniem Sądu Najwyższego z 6 lutego 2025 r. sygn. akt II KK 333/24, środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania;

2. zastosować wobec oskarżonego **W.B.** tytułem środka zapobiegawczego dozór organu Policji właściwego ze względu na miejsce zamieszkania oskarżonego z obowiązkiem zgłaszania się oskarżonego do organu dozoru 2 (dwa) razy w tygodniu oraz zakaz kontaktowania się oskarżonego z pokrzywdzoną D.D. i zakaz zbliżania się oskarżonego do pokrzywdzonej D.D. na odległość mniejszą niż 100 metrów;

3. zastosować wobec oskarżonego **W.B.** tytułem środka zapobiegawczego zakaz opuszczania kraju.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji wniesionych przez obu obrońców oskarżonego **W.B.**, wyrokiem z 6 lutego 2025 r. sygn. akt II KK 333/24, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie i sprawę przekazał temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Bezpośrednio po ogłoszeniu powyższego wyroku Sąd Najwyższy postanowił, na podstawie art. 249 § 1 k.p.k. w zw. z art. 258 § 2 k.p.k. i w zw. z art. 538 § 2 k.p.k., zastosować wobec **W.B.** środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy, tj. do 7 maja 2025 r. godz. 11:25.

Zażalenie na powyższe postanowienie wnieśli obaj obrońcy oskarżonego **W.B.**, mianowicie:

1. adw. Ł.P., zarzucając naruszenie:

1. art. 258 § 2 k.p.k. w zw. z art. 249 § 1 k.p.k. poprzez przyjęcie, iż surowość grożącej kary pozbawienia wolności wynikająca z wysokości nieprawomocnie orzeczonej kary stanowi samoistną szczególną przesłankę tymczasowego aresztowania, podczas gdy tymczasowe aresztowanie nie może być stosowane w oderwaniu od celu w postaci zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a zatem musi on być *in concreto* zagrożony, by stosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego było dopuszczalne;

2. art. 257 § 1 k.p.k. w zw. z art. 251 § 3 k.p.k. przez uznanie, że środki nieizolacyjne wobec oskarżonego nie są wystarczające dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a cel ten może zostać osiągnięty jedynie przez stosowanie tymczasowego aresztowania oraz przez lakoniczne i pozbawione należytej analizy odniesienie się w uzasadnieniu postanowienia do możliwości zastosowania wobec oskarżonego innego niż izolacyjny środek zapobiegawczy, w sytuacji gdy Sąd Orzekający nie zbadał rzetelnie czy zastosowanie nieizolacyjnego środka zapobiegawczego byłoby wystarczające.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca ten wniósł o uchylenie tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego, ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie tymczasowego aresztowania pod warunkiem złożenia poręczenia majątkowego w określonej przez Sąd wysokości i terminie, orzeczenie zakazu opuszczania kraju oraz dozoru Policji o częstotliwości uznanej przez Sąd za właściwą, połączony z zakazem kontaktowania się z pokrzywdzoną i zbliżania się do niej na odległość mniejszą niż 100 m.

3. adw. E.O. zarzucając:

1. obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art 410 i 424 k.p.k. poprzez niewykazanie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia podstaw konieczności zastosowania aresztu tymczasowego wobec W.B., w sytuacji gdy w sprawie nie ma żadnej okoliczności, która uzasadniałaby podejrzenie, że będzie on utrudniał realizację wyroku poprzez ukrywanie się czy ucieczkę, a założenie takie jest dodatkowo bezpodstawne w sytuacji, gdy oskarżony nabył prawo do przedterminowego zwolnienia, a ponadto w sprawie nie ma żadnego elementu, który mógłby wskazywać na takie niebezpieczeństwo i mało tego Sąd stosujący areszt jak wynika z uzasadnienia takiego elementu nie wskazuje, bo go faktycznie nie ma,

opierając się jedynie na wysokości kary wymierzonej nieprawomocnym wyrokiem co w świetle orzecznictwa ETPCz, jak również orzeczenia SN i Sądów Apelacyjnych jest niewystarczające dla stwierdzenia że zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania;

2. obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art 7 k.p.k. mającą istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów co wynika z niesłusznego założenia, że sam fakt wymierzenia oskarżonemu nieprawomocnym wyrokiem kary pozbawienia wolności w wymiarze 5 lat i 6 miesięcy jest wystarczającym elementem do uznania, że zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, nie wskazując na żaden element, który taką tezę uprawdopodobniałby w jakimkolwiek stopniu.

Podnosząc te zarzuty, drugi z obrońców wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, ewentualnie jego zmianę poprzez zastosowanie wszystkich środków wolnościowych poczynając od poręczenia majątkowego w wysokości ustalonej przez Sąd, kończąc na dozorze policji i zakazie opuszczania kraju.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenia obrońców okazały się zasadne i zasługiwały na uwzględnienie.

Na wstępie zauważyć trzeba, że funkcją środka zapobiegawczego jest zabezpieczenie prawidłowego toku całego procesu karnego. Oznacza to, że stosując środki zapobiegawcze, sąd chroni nie tylko postępowanie dowodowe, ale ochroną może również objąć jego dalsze etapy, aż do chwili rozpoczęcia wykonywania kary, zgodnie z art. 249 § 4 k.p.k. Stosowanie środków zapobiegawczych może zatem mieć miejsce nie tylko w celu zagwarantowania prawidłowego toku postępowania dowodowego, ale również później. Sprawstwo

oskarżonego w niniejszej sprawie zostało uprawdopodobnione w stopniu wymaganym przez przepis art. 249 § 1 k.p.k. treścią nieprawomocnego wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 17 marca 2023 r. sygn. akt V K 124/22. Nie ma potrzeby wykazywania, że zebrane w sprawie dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo popełnienia przez oskarżonego zarzucanych mu czynów, bowiem samo skazanie nieprawomocnym wyrokiem uzasadnia wystarczająco tę przesłankę i zwalnia od przedstawiania szczegółowej argumentacji uzasadniającej takie przekonanie (*por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 27 lipca 2005 r. sygn. akt II AKz 288/05, KZS 2005/7-8/87*). Powyższej konkluzji nie zmienia fakt uchylecia orzeczenia sądu odwoławczego, gdyż nastąpiło to z przyczyn niepodważających sprawstwa oskarżonego **W.B.** Natomiast jako przesłankę szczególną stosowania tymczasowego aresztowania, wskazano tę, o której mowa w art. 258 § 2 k.p.k. Wynika ona wprost z faktu, iż **W.B.** nieprawomocnie wymierzono karę łączną 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a stosownie do treści art. 258 § 2 k.p.k., tymczasowe aresztowanie może być uzasadnione nieprawomocnym skazaniem na karę co najmniej 3 lat pozbawienia wolności. Z wymierzeniem takiej surowej kary łączy się szczególny rodzaj domniemania w zakresie istnienia obawy, że oskarżony (podejrzany) z uwagi na grożącą mu surową karę, będzie bezprawnie utrudniał postępowanie i tym samym może stanowić samodzielną przesłankę szczególną stosowania tymczasowego aresztowania. Tym samym nie ma w tym wypadku, tak jak to ma miejsce w sytuacjach określonych w art. 258 § 1 k.p.k., konieczności wykazywania, iż zachodzi uzasadniona obawa ucieczki lub ukrycia się oskarżonego. Takie formalistyczne podejście sądu I instancji nie uwzględnia jednak kryterium prognostycznego, związanego z realnie grożącą oskarżonemu karą w postępowaniu karnym w dacie stosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania (*zob. postanowienie SN z 28 kwietnia 2023 r. sygn. akt V KZ 18/23*). Skoro domniemanie destabilizacji toku postępowania zostało ściśle sprzężone z realnie wysokim zagrożeniem karą, to nie można przepisu art. 258 § 2 k.p.k. i izolacyjnego środka zapobiegawczego stosować w oderwaniu od analizy rzeczywistego zagrożenia karą i relacji tego zagrożenia do progu realnej surowości wskazanego w § 2 art. 258 k.p.k. Takie dostosowanie do stopnia rzeczowej obawy

destabilizacji procesu pozwala na realizację wymogu adekwatności stosowanego środka zapobiegawczego do realiów konkretnej sprawy oraz warunków osobistych oskarżonego. Z uwagi na wzruszalność tego domniemania w obu zażaleniach podniesiono, iż oskarżony w żaden sposób nie utrudniał postępowania karnego, lojalnie współpracując z organami prowadzącymi postępowanie. Sąd stosując tymczasowe aresztowanie winien zatem uwzględnić kompleksowo wszystkie zaszłości związane z wykonaniem kary, które - in concreto - mogą prowadzić do oceny, że orzeczona przez sąd *a quo* kara pozbawienia wolności w określonym wymiarze (trzy lata lub kara surowsza) w dacie stosowania środka zapobiegawczego nie uzasadnia już przyjęcia istnienia domniemania destabilizacji toku postępowania.

W realiach niniejszej sprawy jest rzeczą niesporną, że wobec uwzględnienia kasacji wniesionych przez obrońców **W.B.** i uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie „odżyło” (nieprawomocne) skazanie wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 17 marca 2023 r. sygn. akt V K 124/22, którym wymierzono mu karę łączną 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Jednakże nie można stracić z pola widzenia tego, że kara tej wysokości już oskarżonemu nie grozi z uwagi na zaszłości w zakresie jej wykonania. Oskarżony odbył już ponad połowę kary pozbawienia wolności (wdrożenie kary do wykonania nastąpiło 11 kwietnia 2022 r.). Ponadto należy wskazać na ograniczenia wynikające z regulacji procesowej dotyczącej reguły *ne peius* (art. 443 zd. pierwsze k.p.k.). Kasację w sprawie wniesiono wyłącznie na korzyść oskarżonego. Nie przekracza już zatem wspomnianego progu 3 lat pozbawienia wolności.

Bezdyskusyjnym jest również, iż w sprawie przeprowadzono i zabezpieczono całość materiału dowodowego. Możliwość sposobów destabilizacji postępowania jest zatem ściśle ograniczony, w zasadzie do ucieczki i ukrycia się oskarżonego. Dotychczasowy sposób zachowania oskarżonego podczas całego postępowania karnego, ale i odbywania kary, takie zachowanie nakazuje traktować jako mało prawdopodobne, zwłaszcza w sytuacji, gdy nabył już uprawnienia do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie. Tymczasem obawa takiego utrudniania

postępowania karnego musi być na tyle silna, aby tymczasowe aresztowania mogło jawić się jako jedyny środek ją niwelujący. Inna ocena pozostawałaby w opozycji względem art. 258 § 4 k.p.k., który stanowi dyrektywę adekwatności związaną z wyborem proporcjonalnego środka zapobiegawczego. Skoro zatem przy decyzji o zastosowaniu określonego środka zapobiegawczego ustawodawca nałożył na sąd obowiązek uwzględnienia rodzaju i charakteru obawy wskazanej m.in. w art. 258 § 2 k.p.k., przyjętej za podstawę stosowania danego środka oraz nasilenie ich zagrożenia dla prawidłowego przebiegu postępowania w określonym jego stadium, to przyjąć trzeba, że wybór właściwego środka zapobiegawczego nie może zostać dokonany w oderwaniu od kompleksowego uwzględnienia całokształtu faktycznego sprawy oraz cech osobowościowych oskarżonego. To zaś doprowadziło dokonujący kontroli instancyjnej Sąd Najwyższy do wniosku, iż w realiach analizowanego postępowania nie zachodzi konieczność stosowania najsurowszego środka zapobiegawczego, zaś cel swój spełnią zastosowane w niniejszym postanowieniu środki wolnościowe.

Należy zaznaczyć, że niemożliwe było skonfrontowanie w tym zakresie oceny sądu odwoławczego z poglądem Sądu Najwyższego orzekającego w I instancji, gdyż sąd *a quo* nie wskazał, wbrew wymaganiom nakładanym przez art. 257 § 1 k.p.k., dlaczego nie uznał za wystarczające zastosowanie innych środków zapobiegawczych. Przypomnieć w tym miejscu należy, iż „aby można było wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, niezbędne jest wskazanie podstawy prawnej z art. 258 § 1-3 k.p.k. wraz z argumentacją oraz wyjaśnienie, dlaczego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego, jak również wskazanie braku zakazu, o którym mowa w art. 259 § 1 k.p.k.” (*postanowienie SN z 17 kwietnia 2007 r., WZ 12/07, OSNwSK 2007, nr 1, poz. 843*).

Sąd Najwyższy rozpoznając zażalenie, uznał więc, że choć w realiach niniejszej sprawy wymierzono oskarżonemu nieprawomocnie surową karę pozbawienia wolności, to jednak przesłanka, o jakiej mowa w art. 258 § 2 k.p.k., nie była na tyle silna, aby uzasadniała sięgnięcie po najsurowszy środek zapobiegawczy. Zdaniem Sądu Najwyższego działającego jako sąd odwoławczy, prawidłowy tok

postępowania, w tym dostępność oskarżonego dla organów procesowych może być zabezpieczona za pomocą wolnościowych środków zapobiegawczych.

Mając na uwadze charakter czynów przypisanych oskarżonemu, choć nieprawomocnie, w wyroku sądu pierwszej instancji oraz dążąc do ochrony pokrzywdzonej przed kontaktem z oskarżonym, aby nie powiększać jej traumy związanej ze zdarzeniem oraz uwzględniając potrzebę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania odwoławczego, należało zastosować wobec oskarżonego dozór organu Policji właściwego ze względu na miejsce jego zamieszkania oskarżonego z obowiązkiem stawiania się w tym organie 2 (dwa) razy w tygodniu oraz ustanowić zakazy: kontaktowania się oskarżonego z pokrzywdzoną i zbliżania się oskarżonego do niej na wskazaną w postanowieniu odległość, a niezależnie od tego, także zakaz opuszczania kraju.

Z tych względów postanowiono jak na wstępie.

Anna Dziergawka Ryszard Witkowski Adam Roch

[WB]

r.g.